

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 10.548
Tarih : 18.02.2025

10/2402

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ülkedeki kayyım atamaları, özellikle Kürt nüfusunun yoğun olduğu kentlerde halkın demokratik iradesine büyük zarar vererek merkezi otoritenin baskısını artırmaktadır. 31 Mart 2024 yerel seçimlerinden sonra, Hakkâri, Mardin, Batman, Siirt, Tunceli, Van gibi illerdeki kayyım atamaları hem ulusal hem de uluslararası hukuka aykırıdır. Kayyım atamaları sonrası yapılan protestoların güvenlik güçlerince şiddetle bastırılması, işkence ve keyfi gözaltılar gibi ciddi insan hakları ihlallerine yol açmaktadır. Bu uygulamalar, Anayasa ve uluslararası sözleşmelere aykırı olarak halkın seçme ve seçilme hakkını ihlal etmekte ve demokrasiyi tehdit etmektedir. Ayrıca, kayyım atanmasının ardından belediyelerin mali kaynakları kötüye kullanılmakta ve gereksiz harcamalarla belediyelerin kasaları boşaltılmaktadır. Kamu kaynaklarının israfını önlemek, kolluğun uyguladığı şiddeti engellemek ve kayyım atamalarının yol açtığı tahribatı araştırmak amacıyla, ilgili sorumluların yargı önüne çıkarılması için bir Araştırma Komisyonu kurulmasını ve bu hususta Anayasa'nın 98'inci İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

GEREKÇE

Yerel yönetimlerin demokratik işleyişi, halkın seçme ve seçilme hakkının korunması açısından büyük önem taşımaktadır. Ancak, son yıllarda, halkın özgür iradesiyle seçilen belediye eş başkanlarının görevden alınarak yerlerine kayyım atanması, demokratik yönetim ve hukukun üstünlüğü ilkeleri açısından ciddi endişelere yol açmaktadır. Özellikle, 31 Mart 2024 yerel seçimlerinden sonra, Kürtlerin çoğunlukta olduğu kentlerdeki belediyelere kayyım atanması hem ulusal hem de uluslararası hukuk çerçevesinde derinlemesine incelenmesi gereken bir olgu halini almıştır.

Van Büyükşehir Belediyesi Eş Başkanı Abdullah Zeydan'a yönelik hukuki süreç neticesinde kendisine 3 yıl 9 ay hapis cezası verilmiş ve 15 Şubat 2025 tarihinde Van Büyükşehir Belediyesi'ne üçüncü kez kayyım atanmıştır. Belediye Eş Başkanları Neslihan Şedal ve Abdullah Zeydan'ın hukuk dışı bir müdahale ile görevden alınması, demokratik ilkelerin ihlal edildiğini açıkça ortaya koymaktadır. Bu kayyım uygulamalarının, ülkenin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ve iç hukuk düzeni çerçevesinde hukuki bir değerlendirmeye tabi tutulması gerekmektedir.

Kayyım atamaları sonrasında, özellikle halkın tepkileri ve demokratik haklarını savunma çabaları genellikle şiddetle bastırılmaktadır. Sayısız gözaltı ve tutuklama yaşanmaktadır. Güvenlik güçleri, kayyım uygulamalarına karşı yapılan protestoları ve gösterileri sert bir şekilde engellenmektedir. Bu süreçte, protestoculara yönelik aşırı güç kullanımına, keyfi gözaltılar ve halkın sokaklarda gösteri yapma hakkına ciddi müdahalelere tanık olunmuştur. Kolluk kuvvetlerinin, özellikle kadınlar ve gençler olmak üzere, göstericilere karşı orantısız güç kullanarak onları dağıtmaya çalıştığı, gözaltına alınan kişilere fiziksel şiddet uyguladığı ve işkenceye varan muamelelerde bulunduğu vakalar da artmıştır.

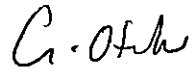
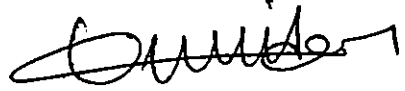
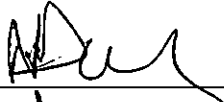
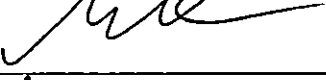
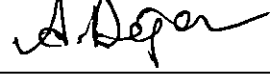
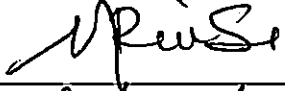
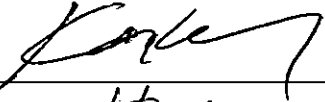
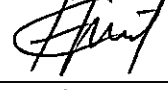
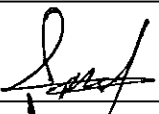
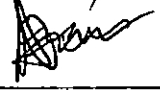
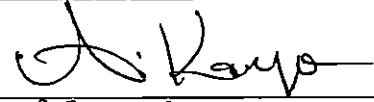
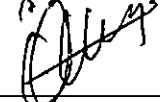
Anayasa'nın 38. maddesi, "suçluluğu mahkeme kararıyla kesinleşmedikçe kimse suçlu sayılamaz" hükmünü içermektedir. Ancak, son yıllarda belediye eş başkanlarının, haklarında kesinleşmiş mahkeme kararı bulunmaksızın, İçişleri Bakanlığı kararıyla görevden alınarak yerine kayyım atanması, açıkça masumiyet karinesinin ihlalidir. Bu durum, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) ve Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'na da aykırı bir uygulamadır. Ülkenin taraf olduğu bu sözleşmeler, halkın demokratik iradesine müdahaleyi yasaklamakta ve yerel yönetimlerin seçimle belirlenmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 45. ve 46. maddeleri, belediye başkanlarının görevden alınmasının ancak mahkeme kararına dayanması gerektiğini belirtmektedir. Ancak mevcut uygulama, idarenin yargı yetkisini gasp etmekte ve kayyım atamaları ile bu ilke çiğnenmektedir. Bu durum, hukukun üstünlüğü ve yargı bağımsızlığı ilkeleriyle açıkça çelişmektedir.

31 Mart 2024 yerel seçimlerinden sonra, Hakkâri, Mardin, Batman, Van, Mersin, Siirt gibi birçok belediyeye kayyım atanmıştır. Bu kayyım atamaları, hukukun üstünlüğü ilkesini ve demokrasiyi ciddi şekilde zedelemiş, seçilmiş belediye eş başkanları tutuklanarak yerlerine kayyımlar atanmıştır.

Van B y k    r Belediyesi,    kez kayyım atamasıyla ciddi zararlar gördü. İlk kayyım dönemi 2016'da İbrahim Ta yapan ile ba ladı, belediye kaynakları harcandı, sosyal projeler iptal edildi ve çok sayıda i  i i ten çıkarıldı. Ta yapan, belediyeyi 125 milyon TL bor landırdı. 2017'de Mustafa Zorluo lu atandı ve benzer şekilde baskılar ve i  i kısıymı devam etti. 2019'da Mehmet Emin Bilmez atandı ve taşınmaz satışları yapıldı, ancak borç azalmadı. 2022'de Ozan Bal ı kayyım olarak atanarak daha fazla taşınmaz satışı yaptı ve belediyenin borcu 8,8 milyar TL'ye yükseldi. Bal ı'nın kayyımlık dönemi, gereksiz ve fahi  harcamalarla da dikkat çekti. 2024 Yerel Seçimleri için 2 milyon 120 bin TL'ye  al alırken, 721 bin TL'ye  okolata satın aldı. Ayrıca, TRT Kurdi'ye 54 bin TL, AKP etkinliklerine de masrafları belediye kasasından karşılamak için ödeme yaptı. Sağlık İ leri Daire Başkanlığı'na 12 bin 636 TL'ye altın ve 147 bin TL kırtasiye malzemesi alındı.

Uluslararası düzeyde, ülkedeki kayyım uygulamaları sıkça ele tirilmi tir. Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi'nin raporlarında, kayyım atamalarının yerel demokrasiyi zedeledi i belirtilmiş, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihatlarında ise seçilmiş yöneticilerin hukuka aykırı şekilde görevden alınması, ifade özgürlüğü ve seçme-seçilme hakkı ihlali olarak değerlendirilmiştir.

1	MERAL DANIŞ BEŞTAŞ	ERZURUM	
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	
3	MAHMUT DİNDAR	VAN	
4	NEJLA DEMİR	AĞRI	
5	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	
6	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
7	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	
8	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	
9	MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKİ	BATMAN	
10	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
11	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
12	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
13	SEVİLAY ÇELENK	DİYARBAKIR	
14	YILMAZ HUN	IĞDIR	
15			
16	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
17	ALİ BOZAN	MERSİN	
18	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
19	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
20	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	